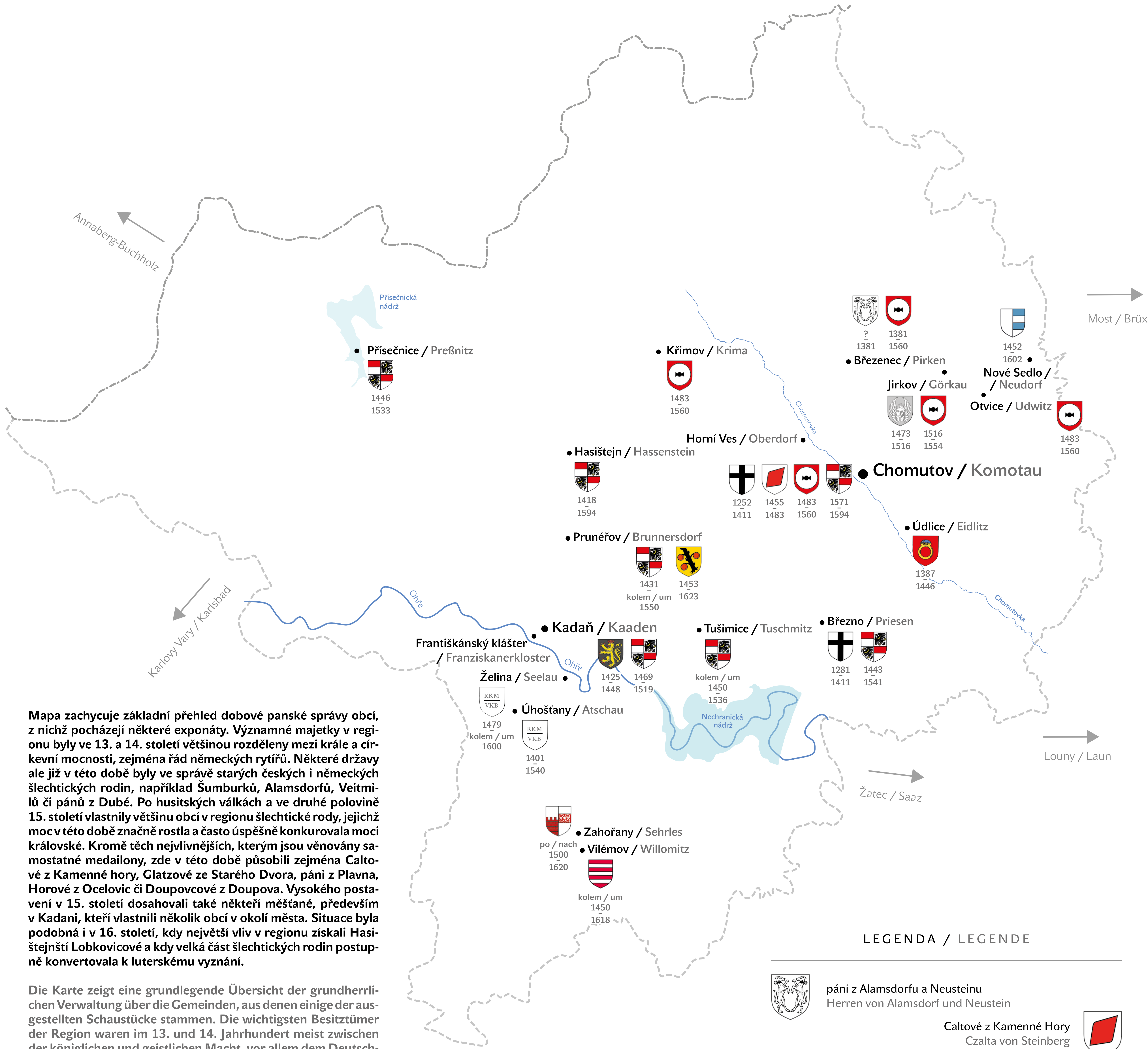

Mapa zachycuje základní přehled dobové panské správy obcí, z nichž pocházejí některé exponáty. Významné majetky v regionu byly ve 13. a 14. století většinou rozděleny mezi krále a církevní mocnosti, zejména řád německých rytířů. Některé državy ale již v této době byly ve správě starých českých i německých šlechtických rodin, například Šumburků, Alamsdorfů, Veitmilů či pánů z Dubé. Po husitských válkách a ve druhé polovině 15. století vlastnily většinu obcí v regionu šlechtické rody, jejichž moc v této době značně rostla a často úspěšně konkurovala moci královské. Kromě těch nejvlivnějších, kterým jsou věnovány samostatné medailony, zde v této době působili zejména Caltové z Kamenné hory, Glatzové ze Starého Dvora, páni z Plavna, Horové z Ocelovic či Doupvcové z Doupova. Vysokého postavení v 15. století dosahovali také někteří měšťané, především v Kadani, kteří vlastnili několik obcí v okolí města. Situace byla podobná i v 16. století, kdy největší vliv v regionu získali Hasištejnští Lobkovicové a kdy velká část šlechtických rodin postupně konvertovala k luterskému vyznání.

Die Karte zeigt eine grundlegende Übersicht der grundherrlichen Verwaltung über die Gemeinden, aus denen einige der ausgestellten Schaustücke stammen. Die wichtigsten Besitztümer der Region waren im 13. und 14. Jahrhundert meist zwischen der königlichen und geistlichen Macht, vor allem dem Deutschritterorden aufgeteilt. Manche Dominien befanden sich damals unter der Verwaltung alter tschechische oder deutscher Adelsgeschlechter, z.B. der Schönburg, Alamsdorf, Weitmühl oder der Herren von Dauba. Nach den Hussitenkriegen und in der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts befanden sich die meisten Ortschaften der Region in der Hand von Edelleuten, deren Einfluss zu jener Zeit beträchtlich zugenommen hatte, sodass sie häufig erfolgreich mit der königlichen Macht konkurrieren konnten. Außer den einflussreichsten, denen selbständige Kurzbeschreibungen gewidmet wurden, wirkten hier zu jener Zeit vornehmlich die Czalta von Steinberg, die Glatz von Altenhof, die Herren von Plauen, die Hora von Ocelowitz oder die Duppauer von Duppau. Eine hohe Stellung haben in 15. Jahrhundert auch manche Bürger erlangt, insbesondere in Kaaden, in dessen Umgebung sie mehrere Gemeinden in Besitz hatten. Die Situation sah auch im 16. Jahrhundert ähnlich aus, in dem die Lobkowicz von Hassenstein in der Region den größten Einfluss gewonnen hatten und ein Großteil der Adelsfamilien nach und nach zum Luthertum konvertiert war.

ŘÁD NĚMECKÝCH RYTÍŘŮ / DEUTSCHRITTERORDEN
Německý špitální řád vznikl v Jeruzalémě při třetí křížové výpravě v roce 1190. Počátkem 13. století začal působit v Evropě včetně Čech se sídlem v Praze. Roku 1252 získal město Chomutov s několika dalšími obcemi a založil zde jednu z nejvýznamnějších řádových komturí v Českém království. Ve 13. a 14. století se řád těšil silné podpoře českých králů. Během 15. století v Čechách svoji moc postupně ztrácel a přícházel o většinu majetků.

Dieser Orden war ursprünglich als Hospitalbruderschaft auf dem dritten Kreuzzug (1190) in Jerusalem entstanden. Im frühen 13. Jahrhundert nahm er seine Tätigkeit in Europa einschließlich Böhmen auf, wo er seinen Sitz in Prag hatte. Die Stadt Komotau samt einigen weiteren Gemeinden geriet 1252 in Ordensbesitz, und so legten die Deutschordensritter hier eine der bedeutendsten Komtureien im Königreich Böhmen an.

FICTUMOVÉ / DIE VITZTHUM

Rod pochází z Durynska z okolí Jeny. Do Čech přišla jeho polská větev roku 1451 a usadila se v severozápadních Čechách, kde získala hrad Šumburk a časem i Klášterec, Teplice, Vintřův, Perštejn, Libouš a některé další obce. Fictumové štedře podporovali kadaňský františkánský klášter a měli úzký vztah ke kultu Čtrnácti sv. pomocníků. Das thüringische Geschlecht stammt aus der Gegend von Jena. Seine apoldische Linie ist 1514 nach Böhmen gekommen, um im Nordwesten des Königtums ansässig zu werden, wo die Vitzthum die Burg Schönburg und mit der Zeit auch Klösterle, Teplitz, Winteritz, Pürstein, Liebisch und einige weitere Dörfer erwarben.

LOBKOVICOVÉ / DIE LOBKOWICZ

Původně zemanský rod pánů z Újezdu u České Lípy získal své jméno roku 1409 koupí tvrze Lobkovice ve středních Čechách. V 15. století rozšiřovala hasištejská větev rodu své panství na severozápadě Čech, kde kromě řady menších obcí vlastnila hrad Hasištejn, města Most, Přisečnice, Údlice a v zástavě také Kadaň. Nejznámějším členem rodu byl humanista a básník Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic († 1510). Das ursprüngliche Junkergeschlecht der Herren von Aujest bei Böhmischem Leipa erhielt seinen Namen durch den Kauf des Wehrhofs Lobkowitz in Mittelhöhmen. Im 15. Jahrhundert erweiterte die hassensteinsche Linie des Geschlechts ihr Besitztum in Nordwestböhmen, wo sie außer einer Reihe kleinerer Dörfer auch die Burg Hassenstein, die Stadt Brüx, Preßnitz und Eidlitz besaß und als Pfand auch Kaaden hielt. Der bekannteste Angehörige des Geschlechts war der Humanist und Dichter Bohuslav Lobkowicz von Hassenstein († 1510).

ŠUMBURKOVÉ / DIE SCHÖNBURG

Kořeny rodu sahají do saského Pliseňska. V Čechách působil již od roku 1249, kdy od krále Václava I. získal hrad Děčín. Od počátku 14. století rozšiřoval rodová panství na Kadaňsku a Klášterec. Zde Šumburkové získali hrady Egerberg a Hasištejn, o oba však již ve druhé polovině 14. století přišli. V první polovině 15. století vybudovali hrad Šumburk. Rod v tomto regionu působil jen do roku 1470, poté se přesunul do severovýchodních Čech. Die Wurzeln des Geschlechts reichen bis in das sächsische Pleißen Land, doch war es schon seit 1249 in Böhmen anwesend, als es von König Wenzel I. die Burg Tetschen erhalten hatte. Seit dem frühen 14. Jahrhundert erweiterte sich sein Besitztum im Gebiet um Kaaden und Klösterle. Hier brachten die Schönburg die Burgen Egerberg und Hassenstein in ihren Besitz, deren sie aber schon in der zweiten Jahrhunderthälfte verlustig gegangen sind. In der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts haben sie auch die Schönburg gebaut. Das Geschlecht war in dieser Region nur bis 1470 ansässig, anschließend ist es nach Nordostböhmen abgewandert.

LEGENDA / LEGENDE

	páni z Alamsdorfu a Neustein Herren von Alamsdorf und Neustein	
	Caltové z Kamenné Hory Czalta von Steinberg	
	Doupvcové z Doupova Duppauer von Duppau	
	Glatzové ze Starého Dvora Glatz von Altenhof	
	různí kadaňští měšťané verschiedene Kaadner Bürger	
	řád německých rytířů Deutschritterorden	
	Raberové z Brus Räber von Brus	
	páni z Waldenburgu Herren von Waldenburg	

VEITMILOVÉ / DIE WEITMÜHL

Starý český vladýcký rod Krabiců z Veitmile původně sídlil nedaleko Nového Bydžova. Nejvýznamnějším členem byl Beneš Krabice († 1375), kanovník Svatovítské kapituly a od roku 1355 ředitel stavby chrámu svatého Víta v Praze. O století později získali Veitmilové do správy chomutovské panství, které drželi až do roku 1560. Chomutovští majitelé Beneš z Veitmile († 1496) a jeho syn Šebestián († 1549) byli členy královského dvora a zastávali řadu významných funkcí. Das böhmische Uradelsgeschlecht der Krabitz von Weitmühl war ursprünglich in der Nähe von Neu Bidschow beheimatet. Sein bedeutendster Angehöriger war Benesch Krabitz von Weitmühl (†1375), Domherr beim St. Veitkapitel und ab 1355 Baudirektor am St. Veitdom in Prag. Ein Jahrhundert später erhielten die Weitmühl das Komotauer Dominium unter ihre Verwaltung, das sie bis 1560 gehalten haben. Die Komotauer Grundherren Benesch von Weitmühl († 1496) und sein Sohn Sebastian (†1549) waren Angehörige des königlichen Hofes und bekleideten diverse wichtiger Ämter.